

Štvrtok 18. septembra 2014

P8_TA(2014)0028

Situácia v Líbyi

Uznesenie Európskeho parlamentu z 18. septembra 2014 o situácii v Líbyi (2014/2844(RSP))

(2016/C 234/07)

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Líbyi,
 - so zreteľom na závery Rady pre zahraničné veci z 15. augusta 2014 a na závery Európskej rady o Líbyi z 30. augusta 2014,
 - so zreteľom na vyhlásenia podpredsedníčky Komisie/vysokiej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku z 26. augusta 2014 o Líbyi,
 - so zreteľom na balík o ESP týkajúci sa Líbye zo septembra 2014,
 - so zreteľom na vymenovanie Bernardina Leóna za nového osobitného predstaviteľa generálneho tajomníka Organizácie spojených národov pre Líbyu dňa 14. augusta 2014,
 - so zreteľom na rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1970, 1973 (2011) a 2174 z 27. augusta 2014,
 - so zreteľom na správu podpornej misie Organizácie Spojených národov v Líbyi (UNSMIL) zo 4. septembra 2014 s názvom Prehľad porušení medzinárodných ľudských práv a humanitárneho práva počas pokračujúceho násillia,
 - so zreteľom na stretnutie osobitných vyslancov pre Líbyu z Ligy arabských štátov, Európskej únie, Francúzska, Malty, Nemecka, Talianska, Španielska, Spojeného kráľovstva a Spojených štátov amerických s OSN, ktoré sa uskutočnilo 24. júla 2014 s cieľom prerokovať nedávny vývoj v Líbyi,
 - so zreteľom na líbyjské parlamentné voľby v júni 2014,
 - so zreteľom na Ženevské dohovory z roku 1949 a dodatkové protokoly k nim z roku 1977 a povinnosť strán ozbrojeného konfliktu za každých okolností dodržiavať medzinárodné humanitárne právo a zabezpečiť jeho dodržiavanie,
 - so zreteľom na Dohovor o bezpečnosti personálu Organizácie Spojených národov a pridruženého personálu a jeho opčný protokol,
 - so zreteľom na rozhodnutie Rady z 22. mája 2013, ktorým bola vytvorená pomocná hraničná misia Európskej únie v Líbyi (EUBAM),
 - so zreteľom na skutočnosť, že 25. apríla 1981 Líbya ratifikovala dohovor Africkej únie, ktorým sa upravujú osobitné aspekty problémov utečencov v Afrike,
 - so zreteľom na článok 123 ods. 2 a ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže Líbyjčania vyšli vo februári 2011 do ulíc a požadovali politické práva a dostali sa do stretu s nevyberavým štátnym útlakom, ktorý aktivoval deväť mesiacov trvajúci občiansky konflikt a odstránenie Kaddáfího režimu; keďže v Líbyi sa v uplynulých týždňoch vážne zhoršila bezpečnostná situácia a politická stabilita, dodržiavanie ľudských práv, ako aj humanitárna situácia;

Štvrtok 18. septembra 2014

- B. keďže v uplynulých mesiacoch sa zintenzívnili zrážky medzi jednotkami súperiacich milícií, a najmä milícií z Misraty a Zintanu, a boje o kontrolu predovšetkým Tripolisu a Bengházi destabilizovali Líbyu a jej prechod k demokracii a spôsobili rastúci počet obetí civilného obyvateľstva, osôb vysídlených v rámci krajiny a utečencov; keďže podľa odhadov misie UNSMIL bolo v dôsledku poslednej vlny bojov minimálne 100 000 Líbyjčanov vysídlených v rámci krajiny a ďalších 150 000 obyvateľov vrátane mnohých migrujúcich pracovníkov krajinu opustilo;
- C. keďže 24. augusta 2014 jednotky islamistickej milície ovládli Tripolis a civilné letisko; keďže islamistické milície sú napojené na ozbrojené skupiny ako islamský štát, AQIM, al-Jammaa al-Libiya, al-Moukatila a Ansar al-Sharia;
- D. keďže nedávnymi bojmi sa hrozba rozrastania teroristických skupín zvýšila; keďže bez riešenia by sa už aj tak nestála situácia v širšom regióne mohla ešte zhoršiť;
- E. keďže Líbyi hrozí vyostrenie bojov medzi miestnymi ozbrojenými skupinami, ktoré zahŕňajú útoky na civilné obyvateľstvo a civilný majetok, vrátane rozsiahleho porušovania ľudských práv, ktoré v niektorých prípadoch nadobúda rozmery vojnových zločinov; keďže v Tripolise a Bengházi údajne uniesli desiatky civilistov výlučne na základe ich skutočnej alebo domnele kmeňovej, náboženskej alebo rodinnej príslušnosti, keďže sa zdá, že osoby, ktoré násilnosti páchajú, nedbajú na zrejme dôsledky svojich činov pre nevinné civilné obyvateľstvo;
- F. keďže situácia v oblasti ľudských práv v celej krajine sa ďalej zhoršuje, zahrnujúc prípady svojvoľného zadržavania, únosov, nezákonného zabíjania, mučenia a násilia proti novinárom, úradníkom, politickým predstaviteľom a obhajcom ľudských práv, ako bolo zavraždenie poprednej aktivistky Salwá Bughajhisovej;
- G. keďže nedávne boje viedli k všeobecnému zhoršeniu životných podmienok v Líbyi a k nedostatku potravín, paliva, vody a elektrickej energie; keďže odsunom zahraničného zdravotníckeho personálu a nedostatkom zdravotníckych potrieb sa utrpenie civilistov ešte zhoršilo;
- H. keďže od decembra 2013 bolo niekoľko cudzincov zabitých alebo unesených, pričom bezpečnostná situácia sa zhoršila; keďže v auguste 2014 sa niektoré členské štáty EÚ pripojili k Spojeným štátom americkým a dôrazne odsúdili pokračujúce násilie v Líbyi;
- I. keďže 25. júna 2014 sa uskutočnili voľby do zákonodarného zboru; keďže v dôsledku nedávneho násilia sa legitímne zvolená Snemovňa reprezentantov nahradzujúca niekdajší Všeobecný národný kongres sa presťahovala z Tripolisu do Tobruku, a keďže islamistické milície neuznávajú Snemovňu reprezentantov ani novú vládu a vytvorili svoju vládu a svoj parlament;
- J. keďže podľa líbyjských štátnych médií ústavodarné zhromaždenie zvolené vo februári 2014, ktoré sa skladá zo 60 zástupcov z troch historických regiónov Líbye, koncom roka 2014 zverejní návrh ústavy a referendum o ňom by sa mohlo uskutočniť v marci 2015;
- K. keďže treba naliehavo obnoviť dôveryhodnosť politického procesu v Líbyi; keďže skepticizmus rozšírený medzi radovými Líbyjčanmi viedol k narušeniu dôveryhodnosti a nízkej účasti v nedávnych voľbách; keďže v dôsledku nedávneho násilia je čoraz viac ohrozený demokratický proces, ktorý sa začal po zosadení plukovníka Kaddáfího;
- L. keďže misia UNSMIL bola poverená hlavným úsilím o budovanie štátu a Európska únia sa zamerala na podporu Líbye prostredníctvom misie EUBAM;
- M. keďže sa objavujú správy o zahraničnej účasti na násilí v Líbyi, a to aj formou vojenských akcií a dodávok zbraní a munície a podnikaním akcií, ktoré zhoršujú miestny rozkol a vplývajú na zlé riadiace štruktúry, čím sa oslabuje demokratický prechod Líbye; keďže niektoré štáty Perzského zálivu a niektorí regionálni aktéri v súčasnosti podporujú súperiace strany v stupňujúcich sa domácich nepokojoch v Líbyi;

Štvrtok 18. septembra 2014

- N. keďže rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN 2174 (2014) sa povoľuje zakázať cestovanie a zmraziť aktíva „osobám a subjektom, ktoré označil výbor ako osoby a subjekty, ktoré sú zapojené do podpory ďalších činov ohrozujúcich mier, stabilitu alebo bezpečnosť Líbye či tieto činy podporujú, alebo blokujú či majú úspešné dokončenie jej politickej transformácie“;
- O. keďže stovky migrantov a utečencov unikajúcich pred násilím v Líbyi podľa správ zahynuli pri pokuse dostať sa cez Stredozemné more do Európy, čo spôsobilo obrovskú utečeneckú krízu v Taliansku a na Malte; keďže podľa údajov Úradu vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR) zahynulo od júna pri pokuse dostať sa do Európy 1 600 osôb; keďže Líbya je hlavným východiskovým bodom pre migrantov, ktorí sa usilujú dostať do Európy; keďže podľa odhadov UNHCR sa predpokladá, že od začiatku roka spomedzi 109 000 osôb, ktoré dosiahli talianske brehy, približne 98 000 vyplávalo z Líbye; keďže ďalších 500 migrantov zrejme zahynulo 15. septembra 2014 po tom, ako do ich lode údajne narazilo iné plavidlo v blízkosti Malty;
- P. keďže 26. februára 2011 Bezpečnostná rada OSN postúpila situáciu v Líbyi Medzinárodnému trestnému súdu (ICC); keďže ICC vydal 27. júna 2011 tri zatýkacie rozkazy proti Muammarovi Kaddáfimu, Sajfovi al-Islám Kaddáfimu a Abdalláhovi as-Sanúsimu za zločiny proti ľudskosti; keďže zvyšní podozriví nie sú v súdnej väzbe; keďže líbyjské orgány nástoja na tom, aby boli súdení v rámci vnútroštátneho líbyjského právneho systému;
- Q. keďže 25. augusta 2014 sa v Egypte uskutočnilo tretie ministerské stretnutie pre krajiny susediace s Líbyou, kde sa zišli ministri zahraničných vecí Líbye, Tuniska, Alžírsku, Sudánu, Nigeru a Čadu a Ligy arabských štátov, aby diskutovali o líbyjskej kríze; keďže toto fórum vydalo tlačovú správu, v ktorej sa potvrdzuje legitímnosť líbyjských inštitúcií, odmieta zahraničné zasahovanie, požaduje odzbrojenie milícií a navrhuje vytvorenie mechanizmu postupných postihov jednotlivcov alebo subjektov brzdiacich politický proces;
1. odsudzuje rastúce násilie, najmä proti civilnému obyvateľstvu a civilným inštitúciám; vyzýva všetky strany konfliktu, aby bezodkladne zastavili všetko násilie a dohodli sa na zastavení paľby v záujme skončenia eskalácie utrpenia obyvateľstva, a aby sa zapojili sa do celoplošného celonárodného politického dialógu s cieľom vybudovať štát založený na dodržiavaní ľudských práv, demokracie a právneho štátu; požaduje, aby osoby zodpovedné za porušovanie ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva boli hnané na zodpovednosť; vyjadruje svoje hlboké znepokojenie a plnú solidaritu s utrpením líbyjského civilného obyvateľstva a líbyjských inštitúcií;
 2. naliehavo vyzýva všetky strany konfliktu, aby dodržiavali zásady ľudskosti, neutrality, nestrannosti a nezávislosti v záujme zaistenia poskytovania humanitárnej pomoci, ochrany civilných obyvateľov prijímajúcich pomoc a bezpečnosti humanitárnych zamestnancov;
 3. pripomína, že všetky strany v Líbyi sa musia zaviazat' na nepretržitú ochranu civilného obyvateľstva a že so všetkými zadržanými sa musí zaobchádzať v súlade s medzinárodnými ľudskými právami a humanitárnym právom; pripomína, že útoky zámerné vedené proti zamestnancom zapojeným do humanitárnej pomoci alebo mierovej misie v súlade s Chartou OSN, ktorej cieľom je ochrana civilného obyvateľstva alebo civilných objektov podľa medzinárodného práva ozbrojeného konfliktu, sú vojnovými zločinmi v zmysle Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu;
 4. berie na vedomie vplyv, ktorý má na regionálnu a európsku bezpečnosť všeobecná neistota a zhoršujúca sa správa vecí verejných v Líbyi; pripomína, že boje, ku ktorým došlo počas júla a augusta 2014, o kontrolu nad letiskom v Tripolise sa dramaticky vystupňovali a zmenili sa na chaos, ktorý viedol k početným obetiam na životoch a zničeniu strategických infraštruktúr;
 5. je hlboko znepokojený správami o zapojení regionálnych aktérov do násillia v Líbyi a vyzýva susedné krajiny a regionálnych aktérov, aby sa zdržali krokov, ktoré by mohli prehĺbiť súčasný rozkol a oslabiť prechod Líbye k demokracii; vyzýva ich, aby posilnili kontrolu svojich hraníc vrátane morských prístavov a letísk a aby ďalej vykonávali dôkladné inšpekcie každého nákladu smerujúceho do Líbye alebo z Líbye; vyzdvihuje tuniskú pohostinnosť voči státisícim líbyjským občanom, ktorí utekajú do Tuniska pred násilím;

Štvrtok 18. septembra 2014

6. pripomína rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN č. 2174 prijatú 27. augusta 2014, ktorou sa rozširujú existujúce medzinárodné sankcie voči Líbyi na trestnú zodpovednosť osôb, ktoré sú zapojené do činov „ohrozujúcich mier, stabilitu alebo bezpečnosť Líbye alebo tieto činy podporujú, alebo blokujú či majú úspešné dokončenie jej politickej transformácie“; vyzýva vysokú predstaviteľku, EÚ, jej členské štáty a širšie medzinárodné spoločenstvo, aby preskúmali možnosť uplatnenia týchto opatrení na konkrétne osoby ohrozujúce vyhliadky na mier a prechod Líbye k demokracii a aby vytvorili ich zoznam rovnako, ako medzinárodné spoločenstvo vytvorilo zoznam najbližších prívržencov Kaddáfího;
7. pripomína, že znepriatelené strany sa musia zodpovedať a že sa stanú predmetom stíhania domácimi súdmi alebo Medzinárodným trestným súdom, ktorý má podľa rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1970 súdnu právomoc v oblasti vojnových zločinov, zločinov proti ľudskosti, genocídy a znásilňovania a vojnových zločinov, ktoré boli v Líbyi spáchané od 15. februára 2011;
8. rozhodne podporuje úsilie podpornej misie Organizácie Spojených národov v Líbyi (UNSMIL) a nedávne vymenovanie osobitného vyslanca OSN pre Líbyu Bernardina Leóna o podporu a uľahčenie celonárodného dialógu medzi politikmi a vplyvnými aktérmi v Líbyi; naliehavo vyzýva medzinárodné spoločenstvo, aby prostredníctvom Organizácie Spojených národov podniklo kroky týkajúce sa situácie v Líbyi;
9. podporuje Snemovňu reprezentantov ako legitímny orgán vytvorený na základe výsledku volieb z júna 2014; vyzýva líbyjskú dočasnú vládu, zvolenú Snemovňu reprezentantov a Ústavodarné zhromaždenie, aby vykonávali svoje úlohy vychádzajúce z princípov právneho štátu a dodržiavania ľudských práv v duchu celoplošnosti, v záujmoch krajiny a ochrany práv všetkých líbyjských občanov vrátane náboženských menšín; vyzýva všetky strany, aby im pomáhali a aby sa zapojili do celoplošného politického dialógu v záujme obnovenia stability a dohody o cestách vpred; pozýva poslancov Snemovne reprezentantov, aby navštívili Európsky parlament a stretli sa s jeho novo zvolenými poslancami v záujme nadviazania parlamentných vzťahov s nimi;
10. uznáva kľúčovú úlohu, ktorú zohrali ženy počas procesu transformácie Líbye, a zdôrazňuje význam plnej účasti žien na líbyjskom celonárodnom rozhodovacom procese a na budovaní celonárodných inštitúcií na všetkých úrovniach;
11. zdôrazňuje, že líbyjské orgány musia spravovať ťažbu a predaj ropy, a vyzýva medzinárodné spoločenstvo, aby sa zdržalo všetkých transakcií s inými subjektmi; žiada medzinárodné spoločnosti, ktoré pôsobia v Líbyi, aby zverejnili finančné transakcie v energetickom sektore;
12. vyzýva Komisiu a ESVČ, aby koordinovali činnosť členských štátov v Líbyi a aby ich podporu nasmerovali na budovanie štátu, budovanie inštitúcií a aby spolu s členskými štátmi, OSN, NATO a regionálnymi partnermi pomáhali pri tvorbe účinných bezpečnostných síl pod národným velením a kontrolou (ozbrojené sily a policajné sily), ktoré dokážu zabezpečiť mier a poriadok v krajine, ako aj na prípravu na zastavenie palby a na navrhnutie mechanizmu na jeho monitorovanie; zdôrazňuje, že EÚ by mala uprednostniť pomoc pri reforme líbyjského súdnictva, ako aj ďalších dôležitých oblastí demokratického riadenia;
13. poukazuje na to, že Únia začala pomocnú hraničnú misiu EÚ v Líbyi (EUBAM), ktorá doteraz nenaplnila ciele zvýšenia bezpečnosti hraníc tejto krajiny; konštatuje, že táto misia je v súčasnosti zastavená, pričom väčšina jej pracovníkov sa vrátila do vlasti z bezpečnostných dôvodov okrem malého tímu umiestneného v Tunisku; zdôrazňuje, že bezpečnostný príspevok EÚ zameraný iba na bezpečnosť hraníc zjavne nestačí a nevyhovuje potrebám krajiny ani úlohám pre regionálnu bezpečnosť, ani bezpečnosť EÚ; preto vyzýva vysokú predstaviteľku, aby preskúmala mandát pomocnej hraničnej misie Európskej únie s cieľom navrhnúť novú misiu v rámci SZBP zohľadňujúcu novú situáciu v Líbyi, najmä vzhľadom na naliehavú potrebu budovania štátu, posilnenia inštitúcií a reformy sektora bezpečnosti;
14. zostáva znepokojený šírením zbraní, munície, výbušnín a pašovaním zbraní do Líbye, čo ohrozuje stabilitu krajiny aj jej obyvateľstva;

Štvrtok 18. septembra 2014

15. je hlboko znepokojený príchodom nebývalého množstva žiadateľov o azyl a ilegálnych migrantov na talianske a maltské pobrežie, pričom mnohí z nich prichádzajú z územia Líbye; vyzýva EÚ, aby prijala nadväznú opatrenia na priority vytýčené v osobitnej skupine pre oblasť Stredomoria a, len čo to okolnosti dovoľia, aby s líbyjskou vládou otvorila politický dialóg o otázkach migrácie; vyjadruje hlboké poľutovanie nad tým, že ďalších 500 ľudí zrejme prišlo o život po tom, ako do ich lode údajne narazilo iné plavidlo v blízkosti Malty;
 16. vyzýva EÚ a členské štáty, aby účinne pomáhali Taliansku a podporovali ho v jeho chvályhodnom úsilí zachraňovať životy a riešiť obrovské migračné toky zo severnej Afriky, najmä z Líbye;
 17. požaduje opätovné otvorenie a bezproblémové fungovanie úradu UNHCR v Líbyi; požaduje, aby EÚ ďalej poskytovala humanitárnu, finančnú a politickú pomoc v krízových oblastiach v severnej Afrike a na Blízkom východe s cieľom riešiť hlavné príčiny migrácie a humanitárnych tlakov;
 18. vyjadruje hlboké znepokojenie nad silnejúcou prítomnosťou teroristických skupín napojených na al-Káidu a jednotlivcov aktívnych v Líbyi a opätovne pripomína potrebu bojovať v súlade s Chartou Organizácie Spojených národov a medzinárodným právom vrátane platného medzinárodného práva v oblasti ľudských práv, utečencov a humanitárnej oblasti s hrozbami pre medzinárodný mier a bezpečnosť zapríčinenými teroristickými činmi;
 19. pripomína neochvejnú podporu demokratických ambícií líbyjského ľudu zo strany EÚ, najmä počas súčasnej krízy a demokratických zmien tejto krajiny; požaduje, aby sa EÚ intenzívnejšie zapájala do podpory stability a demokratických zmien v Líbyi;
 20. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, líbyjskej vláde a Snemovni reprezentantov, generálnemu tajomníkovi OSN, Lige arabských štátov a Africkej únii.
-